

موسیقی های دوران هخامنشی

۲۹ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۵۶

بر اساس نوشته‌های هرودوت مورخ یونانی، مغان هخامنشی بدون همراهی ساز با نای سرودهای مذهبی می‌خواندند و از این نظر، نه مثل سرود خوانان بابلی و آشوری بودند و نه تحت تاثیر اقوام سامی. موسیقی این سرودها صرفاً موسیقی آوازی بود و نه موسیقی سازی.

موسیقی مذهبی

بر اساس نوشته‌های هرودوت مورخ یونانی، مغان هخامنشی بدون همراهی ساز با نای سرودهای مذهبی می‌خواندند و از این نظر، نه مثل سرود خوانان بابلی و آشوری بودند و نه تحت تاثیر اقوام سامی. موسیقی این سرودها صرفاً موسیقی آوازی بود و نه موسیقی سازی.

مشاهده می‌کنید که پرهیز از استفاده از ساز و آلات در موسیقی مذهبی از ادوار گذشته تاریخی وجود داشته و اثرات آن تا به امروز هم به چشم می‌خورد.

مسئولیت اجرای سرودهای مذهبی با موبدان خوش آواز بوده و به قول "استرابو" دانشمند یونانی این نغمه‌ها منحصر به مفاخر پهلوانی و مناجات با یزدان بوده است. شایان ذکر است که امروزه بازمانده‌هایی از این آئین کهن هنوز هم در فرهنگ ایران دیده می‌شود.

هرودوت همچنین می‌نویسد:

"ایرانیان برای قربانی در راه خداوند و مقدسات خود، کشتارگاه و آتشکده ندارند و بر قبور مردگان شراب نمی‌پاشند. در عوض یکی از پیشوایان مذهبی حاضر می‌شود و یکی از سرودهای مذهبی را می‌خواند."

موسیقی رزمی

اما در دوران هخامنشی موسیقی نوع دیگری هم موجود بوده است. یکی از انواع دیگر، موسیقی رزمی با جنگی بوده است.

گزنوفون دیگر مورخ یونانی در کتاب "سیروپیدیا" می‌نویسد:

"کوروش کبیر به عادت دیرینه، در موقع حمله به ارتش آشور سرودی را آغاز کرد و سپاهیان او با صدای بلند آنرا خواندند و بعد از پایان سرود، آزادمردان با قدمهای مساوی و منظم به راه افتادند. کوروش در وقت حمله به دشمن سرود جنگی را آغاز کرد و سپاهیان با او هماهنگ شدند."

"کوروش برای حرکت سپاه دستور داد سربازان با شنیدن صدای شیپور قدم بردارند و حرکت کنند، زیرا صدای شیپور علامت حرکت است."

این سروده‌ها برای برانگیختن حس شجاعت و دلیری سربازان اجرا می‌شد و گزنوفون اضافه می‌کند که:

"کوروش از کشته شدن سربازان طبری و طالشی مغموم شد و برای مرگ سربازان مازندرانی و طالشی سرودی خواند و این همان سرودی است که در ادوار بعد در مراسم موسوم به 'مرگ سیاوش' خوانده می‌شد."

این مراسم هنوز هم در بین بسیاری از طوایف ایرانی وجود دارد و بنام "سوگ سیاوشان" یا "سووشون" معروف است و بقایای این آئین قدیمی حتی در مراسم آئینی ایران بعد از اسلام نیز دیده می‌شود.

از دوران هخامنشی سازهایی باقیمانده است از آن جمله می‌تواند به کرنا، نی، شیپور، کوس (نوعی ساز ضربی)، درای و سنج اشاره کرد.

در سال ۱۳۳۶ هجری شمسی در کاوشهای تخت جمشید در حول و حوش آرامگاه اردشیر سوم هخامنشی، یک شیپور فلزی به طول ۱۲۰ سانتی متر به دست آمد که شبیه کرنا است. قطر دهانه آن ۵۰ سانتیمتر و جزو سازهای جنگی محسوب می‌شود.

موسیقی مجلسی

اما نوع دیگری از موسیقی بنام مجلسی نیز در آن روزگار مرسوم بوده است. موسیقی مجلسی یا همان بزمی از دیر باز در تمدن ایران وجود داشته است. آوازهای فراغت، سرودهای شادی و سرور، در جلسات بزم بکار می‌رفت و سازهای ویژه و شیوه اجرای خاص خود را داشت.

گزنوفون و هرودوت هر دو از این نوع موسیقی نام برده اند و دیگر مورخ یونانی "آتنه" در این باره نوشته است که:

"در جشن مهرگان که در حضور شاهنشاه هخامنشی برگزار می‌شد، نوازندگان و خوانندگان با اجرای برنامه‌هایی در مجلس شرکت می‌کردند و خوانندگان و نوازندگان در آن جشن‌ها سهم اساسی داشتند."

هرودوت از وجود تعداد زیادی موسیقیدان در عصر هخامنشی یاد می‌کند و می‌نویسد که آنها در دربار نیز زندگی می‌کردند و در روزهای جشن همچون مهرگان، سده، نوروز و ... به دربار خوانده می‌شدند و شادی و سرور برپا می‌کردند.

گزنوفون نیز می‌نویسد:

"کورس برای کیاخسار تعدادی از موسیقیدان‌ها را برگزید ... اسکندر مقدونی از خزانه کورس ۳۲۰ فقره اسب و آلات موسیقی را بدست آورد ..."

و جالب اینجاست که در سفرنامه فیثاغورث نیز به مراسم تاجگذاری داریوش اشاره شده است:

"حدود ۳۶۰ دختر خنیاگر (نوازنده یا خواننده) به آوازخوانی و نوازندگی می‌پرداختند."

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۱۷۱۶/هخامنشی-دوران-پای-موسیقی>